

Bullarium Ordinis Eremitarum

S. Augustini

Periodus formationis

1187 - 1256

Praesentatio

Iam multis ex saeculis Ordo Eremitarum S. Augustini indiget plenarium chartarum ac privilegiorum sibi elapsis temporibus a Romanis Pontificibus, Archiepiscopis et episcopis necnon Principibus saecularibus concessorum ad illustrandam et aperiendam suam historiam, quae ab initiis non praebet facilem accessum. Iam antea collectiones magni momenti a nostris considalibus inchoatae sunt, sed solummodo paucae in lucem editae. In mentem revocamus in primis opus Laurentii Orsacchi, Empolitani, et series ab Aloysio Torelli non paulo post praeparatas, in quibus antiquae collectiones resp. alphabetice et chronologice ordinatae sunt. Saeculo decimo octavo, in quo historiographia se renovabat secundum criticam modernam fontes publicando, etiam in Ordine Eremitano haec studia inchoata sunt iussu Generalis totius Ordinis, Augustini Gioia, † 1751, sub directione Johannis Laurentii Berti, † 1765, ob eius filiationem monasticam Florentini nuncupati, sed nunquam ad finem desideratum perducta, quia interrupta maiorum sumptuum causa in inchoatis processibus canonizationis ac beatificationis servorum Dei eiusdem Ordinis sub generalatu Francisci Xaverii Vazquez. Neque opus et studium ultimi historiographi Ordinis, Saturnini Lopez, † 1944, felici exitu coronata sunt.

Quorum autem collectiones ac adnotationes usque in nostris temporibus in diversis archiviis asservantur, et sub impulsu desiderii eos imitandi necnon supplendi iam ante tredecim annos bibliothecas publicas necnon privatas, archivia intra et extra Ordinem in prin-

cipalibus civitatibus Europae necnon usque in dissitis locis regni Italiae visitavimus ad quaerenda prima vestigia Ordinis. Hac in re post recessum ex Urbe, ubi superiores ibidem noviter a Sede Apostolica constituti finem nostris laboribus imposuere, in praeparandis praelectionibus hisce in materiis nobis in studio provinciali civitatis Neomagi concreditis, magnam lacunam didiscimus quam complere statuimus. Omni conatu ex genuinis fontibus veram evolutionem Ordinis studentibus offerre nobis proposuimus et ergo fontes, quas novimus, accessibiles facere necessarium fuit. In hoc nobis adjuvabant et perutiles erant indices in hac materia noviter editae, sc. B. Rano - B. Van Luijk, *El fondo [Lopez] del Archivo General de la Orden de San Agustin*, *Archivo Agustiniano* 55 (1961), 198, nota 2; F. Roth, *Augustinian historians of the XVIIth century*, *Augustiniana* 6 (1956), 635-647, specialiter nota 4; A. Zumkeller, *Das historische Archiv der deutschen Augustinerprovinz*, *Augustiniana* l. c., 537-601; B. Van Luijk, *Sources italiennes pour l'histoire générale de l'Ordre des Augustins*, *Augustiniana* 3 (1953), 128-139, 314-327; 4 (1954), 98-106, 185-195; 8 (1958), 418; R. Kuiters, *Bullarum saeculorum XII et sequentium ad religiosos interpretatio*, *Commentarium pro Religiosis et Missionariis*, 38 (1957), 361-364 et quaedam elucubrationes horum documentorum, sc. F. Roth, *Cardinal Richard Annibaldi. First Protector of the Augustinian Order*, *Augustiniana* 2-4 (1952-54); eiusdem *Sources for a history of the English Austin Friars*, l. c. 8 (1958), Appendix, 5*-16* (ac separatim, Lovanii 1961) necnon studium nostrum quod anno 1962-63 in lucem edere intendimus: *Eremieten in het Duecento*.

F. Roth, qui iam longe, ut patet, eadem praemeditabat, nobis vero editionem bullarii humaniter et iucunde relinquit necnon in ea adjuvit, modo speciali relate ad numeros 50, 145, 155, quos ex propriis collectionibus nobis transmisit; de quo grato animo hoc in loco mentionem facimus.

Distantias a collectionibus archivisticis principalibus ad nihilum reducerunt confratres Carolus Alonso et Balbinus Rano, qui in fine anni 1961 Archivista Ordinis renundiatu est. Primus in primis nobis carus est, quia multum Romae fecit in ordinanda necnon quaerenda materia ad reproductionem photographicam et, in momentis difficilibus, in legendis ac transscribendis accurate documentis papalibus. Omnibus, etiam addictis archiviis ecclesiasticis et statalibus Italiae, sc. Romae, Bononiae, Senis, Luccis, Mediolani ac Venetiis, necnon Viennae in Austria, Münnerstadii in Germania, Lovanii in Belgio et

aliove, gratias studio ac labori in nostri favorem factis ad perficiendam hanc editionem agimus. Cui titulum Bullarium imposuimus, quia solummodo documenta papalia continet; alia documenta aliis ac futuris temporibus relinquenda.

In fine desiderium nostrum palam facimus invitando omnes, ad quos pertinet et in futurum pertinebit, ad proseguendum in collaboratione hoc opus incoeptum, quod modo speciali Provinciae nostrae Neerlandicae dedicamus, quia eius superiores nobis possibilitatem necnon libertatem ad studia proseguenda, fovenda tradendaque reliquere.

Neomagi, 24 Decembris 1961.

Benignus A. L. VAN LUIJK, O. E. S. A.

Abbreviationes

- AA Analecta Augustiniana 1-23 (Romae 1905-1954).
 A. G. Archivio Generale OESA, Via S. Ufficio 25, Romae.
 Aug. Augustiniana I ss. (Lovanii 1951 ss.).
 Auvray L. AUVRAY, Les registres de Grégoire IX, Paris 1899-1910.
 B. A. Biblioteca Angelica, Romae.
 Berger E. BERGER, Les registres d'Innocent IV, Paris 1884.
 Berti-Lopez Collectiones ac summaria bullarum et privilegiorum a J. L. Berti († 1765) preparata ac a S. Lopez († 1944) noviter digesta et aucta, A. G.
 Billi A. C. BILLI, Brettino e Simone Cantarini. Cenni storico-artistici, Fano 1866.
 Bourel-Coulon BOUREL-COULON, Les registres d'Alexandre IV, Paris 1898-1959.
 Colinas G. COLINAS, Compendio de las Bulas concedidas a la Orden de Nuestro Santo Padre Agustín, Burgos 1757.
 Empoli LAURENTIUS (ORSACCHI) EMPOLI(TANUS), Bullarium Ordinis Eremitarum S. Augustini, Romae 1628 (cum appendice : M. HECKIUS, Constitutiones Apostolicae, Lugduni 1680).
 Gandolphus D. A. GANDOLPHUS (Gandolfo), Dissertatio historica de ducentis celeberrimis Augustinianis scriptoribus etc., Romae 1704.
 Helyot HELYOT, Histoire des Ordres monastiques, religieux et militaires et des Congrégations séculières, Paris 1714-1719.
 Hh 2 Bullae originales 1227-1260 (A. G., cod. Hh 2).
 Landucci A. LANDUCCI, Sacra Illicita Silva, sive origo et chronicon breve coenobii et congregationis de Illicito, Senis 1653.
 Lucca Archivio di Stato, Lucca ; fondo Corporazioni Sopresse, Diplomatico, Convento di S. Agostino.
 Potthast A. POTTHAST, Regesta Pontificum Romanorum.
 Reg. Vat. Archivio Secreto Vaticano, Registri Vaticani.
 Schier X. SCHIER, Antiqua Romanorum Pontificum diplomata pro fratribus Eremitis Ordinis S. Augustini a Clemente III (1190) usque ad Innocentium IV (1254), B. A., cod. 1390.
 Torelli L. TORELLI, Secoli Agostiniani, ovvero historia generale del sagro Ordine Eremitano del Gran Dottore di Santa Chiesa, S. Aurelio Agostino, vescovo d'Hippona, IV, Bologna 1675.

GREGORIUS VIII (21 Octobris - 17 Decembris 1187)

1. 1187 11-17 Dec. *Apost... nobis licet.*

Eremus S. Jacobi in Aquaviva prope Liburnium recipit Indulgentiam unius anni et 40 dierum, facultas sacerdotibus conceditur confessiones audiendi ac loco ius fideles sepeliendi.

Dilectis filiis Priori (et fratribus) Ordinis (S.) Augustini in eremo Sancti (Jacobi) Aquaviva prope Liburnam Pi(sanae) D(iocesis) deg(entibus), Salutem et Apostolicam benedictionem.

(In) Apost(olicae Sedis administratione) Nobis, licet imbecillibus (viribus) collat(a) (decet), ut honestis pet(entium) deside(riis) (cum solita benignitate provideamus). Exhibita siquidem Nobis (iusta) vest(ra) peti(ti)o, dilectissimi (Prior et fratres), in qua... = sequitur pars particularis, quae coniecturis restauranda non est =)... (vobis) indul(gentiam unius anni) et quadraginta dierum annuatim (in ann)i (versario dedicationis ecclesiae vestrae) S. Jacobi (indulgemus), (item facultatem) Christi fidelium confessiones audiendi, prae (terea) (in) coemeteria (fideles) sepeliendi quotquot in caemeteriis atque ecclesiis... sepulturam. Nos vestr(is) (pre)cibus inclinati... dictam ecclesiam. Datum Pisis...

Bollettino Storico Agostiniano 3 (1926), 103; Empoli, p. 391, n° 27; Colinas, 15.

INNOCENTIUS III (8 Januarii 1198 - 16 Julii 1216)

2. 1205 18 Octobris *Iustis petentium.*

Eremus S. Mariae Morimundi ac incolae sub protectione B. Petri cum omnibus possessionibus generaliter indicatis.

Dilectis filiis fratri L. eremitaе et fratribus eius de radice Montis Nevoniensis, Salutem etc.

Iustis petentium desideriis dignum est Nos facilem praebere assensum, et vota, quae a rationis tramite non discordant effectu prosequente complere.

Quapropter dilecti in Domino filii devotionem, quam erga

B. Petrum et Nos ipsos habere noscimini, attendentes personas vestras cum omnibus bonis tam ecclesiasticis quam mundanis, quae in praesenti rationabiliter possidetis aut in futurum iustis modis, praesente Domino, poteritis adipisci, sub B. Petri et nostra, felicitis recordationis Innocentii Papae praedecessoris nostri vestigiis inhaerentes, protectione suscipimus. Specialiter autem possessiones, quas nobilis mulier Italia et filii eius eidem eremo in eleemosynam concesserunt : aut eas iuste et pacifice possidetis, vobis et per vos domui vestrae auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Laterani VIII Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno septimo.

Gandolphus, p. 10.

3. 1208 18 Decembris *Ne quis de caetero.*

Vita et activitas Durandi de Osca et fratrum eius, Pauperum Catholicorum, exacte regulantur, ad calumnias deprimentas.

Dilectis filiis Durando de Osca eiusque fratribus, qui Pauperes Catholici nuncupantur, in fide catholica permanentibus, Salutem etc.

Ne quis de caetero conversationis vestrae propositum calumnie-
tur iniuste, maxime circa illos, qui secundum formam, quam in aliis
litteris nostris expressimus, reconciliati fuerint ecclesiasticae unitati,
Nos illud auctoritatis nostrae munimine approbando praesenti pagina
duximus adnotandum ; quod quidem est tale.

Ad honorem Dei et eius Ecclesiae Catholicae et ad salutem ani-
marum nostrarum fidem catholicam per omnia et in omnibus inte-
gram et inviolatam corde credere et ore proposuimus confiteri ; sub
magistris et regimine Romani Pontificis permanendo, saeculo abre-
nunciavimus et quae habebamus, velut a Domino consultum est,
pauperibus erogavimus et pauperes esse decrevimus, ita quod de
crastino solliciti esse non curamus, nec aurum vel argentum vel ali-
quid tale, praeter victum et vestitum quotidianum, a quoquam accep-
turi sumus ; consilia evangelica sive praecepta servare proposuimus ;
orationi iuxta horas canonicas septies insistentes, dicendo quindicies

Pater Noster, insuper Credo in Deum et Miserere mei Deus et orationes alias.

Cum autem ex magna parte clerici simus et paene omnes litterati lectioni, exhortationi doctrinae et disputationi contra omnes errorum sectus decrevimus desudare. Disputationes tamen a doctoribus fratribus, in fide catholica comprobatis et instructis in lege Domini, dispensentur, ut adversarii catholicae et apostolicae fidei confundantur. Per honestiores autem et instructiores in lege Domini et in sanctorum Patrum sententiis, verbum Domini censuimus proponendum in schola nostra fratribus et amicis. Cum praelatorum vero licentia et veneratione debita per idoneos et instructos in Sacra Pagina fratres, qui potentes sint in sana doctrina, arguere gentem errantem et ad fidem modis omnibus trahere et in gremio sanctae Romanae Ecclesiae revocare [statuimus].

Virginitatem vel castimoniam continuam inviolabiliter observando, duas quadragesimas et ieiunia, secundum ecclesiasticam regulam instituta, annis singulis facere proposuimus. Religiosum et modestum habitum ferre decrevimus, qualem consuevimus deportare; calceamentis et vestimentis ita speciali signo compositis et variatis, ut aperte et lucide cognoscatur nos esse, sicut corde sic et corpore a Lugdunensibus et nunc et in perpetuum segregatos, nisi reconcilientur catholicae unitati.

Ecclesiastica sacramenta suscipimus ab episcopis et sacerdotibus, in quorum dioecesibus vel parocchiis commorabimur, et eis oboedientiam et reverentiam debitam impendimus. Qui vero saecularium in nostro voluerint consilio permanere consulimus, ut, exceptis idoneis ad exhortandum et contra haereticos disputandum, ceteri in domibus religiose et ordinate vivendo permaneant, res suas in iustitia et misericordia dispensando, manibus laborando, decimas, primitias et oblationes ecclesiae debitas persolvendo.

Datum Laterani XV Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno undecimo.

Schier, f. 3v-4.

4. 1209 3 Aprilis

Ex tuarum.

Archiepiscopus Mediolanensis non debet fere 100 Pauperes Catholicos, sub conditione restitutionis alicuius possessionis antea ab maculam haeresiae a

*gubernio civitatis, occupatae reconciliare unitati
Ecclesiae.*

Venerabili fratri Archiepiscopo, Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali, et dilectis filiis capituli Mediolanensis, Salutem etc.

Ex tuarum, frater Archiepiscope, tenore accepimus litterarum, quod cum dilectus filius Durandus de Osca et quidam alii socii eius, qui Pauperes Catholici nuncupantur, ad te cum nostris litteris accessissent, eos benignitate debita suscepisti; et quod pro illis tuae fraternitati mandavimus, satagens pro viribus adimplere, quosdam de societate ipsorum in Italia commorantes iuxta formam, qua idem Durandus reconciliatus fuerat coram Nobis, reconciliasti ecclesiasticae unitati.

Idem quoque Durandus et socii eius suis Nobis litteris intimarunt, quod, reconciliatis Ecclesiae per te dictis fratribus, eorundem quidem alii fere centum reconciliari volebant, dummodo quoddam pratum, quod Commune Mediolanense ipsis olim concesserat, in quo sua schola constructa consueverant convenire ac exhortari fratres ad invicem et amicos, quam bonae memoriae... praedecessor tuus destrui fecerat, dum essent excommunicationis vinculo innodati, et nunc iterum est erecta, ipsis concedere velles, ut ad exhortationem mutuam faciendam fratribus et amicis libere valeant convenire.

Unde Nobis humiliter supplicarunt, ut pratum praedictum eisdem faceremus concedi ad proponendum in schola praedicta more solito verbum Dei. Cum igitur non propter res mundanas sed propter aeternam mercedem reconciliari debeant ecclesiasticae unitati, cum nullus salvari valeat extra arcam, petitionem huiusmodi non duximus approbandam, cum in reconciliatione ipsorum conditio non debeat huiusmodi adhiberi. Quocirca discretionis vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus si propriae salutis intuitu Deo et Ecclesiae reconciliari voluerint, eos iuxta formam, qua reconciliatus in praesentia nostra Durandus exstitit supradictus et quam tibi, frater archiepiscope, per alias litteras nostras expressimus, ipsos in Ecclesiae gremium recipere mansuetudine debita satagatis. Et si demum secundum datam vobis a Deo prudentiam tam ecclesiasticae honestati quam eorum saluti videritis expedire, pratum praedictum seu alium locum idoneum, in quo ad exhortandum se ipsos et amicos eorum cum timore Domini valeant convenire, concedatis eisdem

sine gravi scandalo aliorum, quoniam aliter est conversis quam cum perversis agendum.

Datum Laterani III Nonas Aprilis, Pontificatus nostri anno duodecimo.

Schier, f. 4.

5. 1210 17 Septembris Sacrosancta Romana Ecclesia.

*Prior Bernardus et fratres eremi Costae de Acqua
sub protectione B. Petri.*

Dilecto filio Bernardo fundatori et fratribus eremi Costa de Acqua, Salutem etc.

Sacrosancta Romana Ecclesia devotos et humiles filios ex assuetae pietatis officio propensius diligere consueverit et, ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tamquam pia mater suae protectionis munimine confovere.

Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis precibus inclinati personas vestras cum omnibus bonis tum ecclesiasticis quam mundanis, quae in praesentiarum rationabiliter possidetis aut in futurum iustis modis, praestante Domino, poteritis adipisci, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem terras, vineas et domum de Caprile, castanetum de Hedere, castanetum de Maro, castanetum de Planellis et castanetum de Fontanis, possessiones et alia bona, quae iuste ac pacifice possidetis, vobis et per vos eremo vestrae auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo etc.

Datum Laterani XV Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno tertiodecimo.

Schier, f. 4v; AA 8 (1920), 299.

6. 1213 25 Septembris Quanto callidius.

*Fratres Morimundi in celebrando divino officio
consuetudines Canonice Regularium assumere
possunt et observare in vestibus et vita conven-
tuali Regulam S. Augustini cum consuetudinibus
Petri Damiani.*

Dilectis filiis S. Mariae de Morimundo, Salutem etc.

Quanto callidius antiqui hostis invidia extendit ad desiderabiliora membra Ecclesiae manus suas et electos nititur supplantare, dicente Scriptura escae eius electi. Tanto prudentius Nos, qui super muros Jerusalem positi sumus custodes et deputati prae caeteris ad lecti custodiam Salomonis, circa religiosos potissimum vigilare debemus, ut in domo Domini luceant sibi per meritum et aliis per exemplum.

Sane postulastis vobis Apostolica auctoritate licere in celebrandis divinis officiis uti super peliciis in morem Canonicorum Regularium, in aliis autem, vestibus nigris, victu, vigiliis, ieiuniis, silentio, inhabitatione cellularum et caeteris institutionibus formam servare quam bonae memoriae Petrus edidit Damiani. Petistis etiam mulierum accessu ad vestram heremum interdici et vobis iniungi de solis eleemosynis vivere, possessionibus abdicatis. Quia vero tam B. Augustini Regulam quam institutionem praedicti Petri Sancta recipit Ecclesia vobis secundum illas concedimus postulata.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Signiae VII Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno sextodecimo.

D. A. Gandolphus OESA, Dissertatio historica de ducentis celeberrimis Augustinianis, Romae 1704, p. 8.

HONORIUS III (18 Julii 1216 - 18 Martii 1227)

7. 1216 27 Septembris *Cum a Nobis petitur.*

Eremus Montis de Branca Luccensis Dioecesis et duo sacerdotes : Joannis et Martinus sub protectione B. Petri.

Dilectis filiis Johanni et Martino presbyteris heremitis Montis de Branca, Salutem etc.

Cum a Nobis petitur quod iustum est et honestum tam vigor acuitatis quam ordo exigit rationis, ut per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus

gratis concurrentes assensu, ad exemplar felicitis recordationis Innocentii Papae praedecessoris nostri, personas vestras cum omnibus, quae in praesentem rationabiliter possidetis aut in futurum iustis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo etc.

Datum Laterani V Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno primo.

Lucca, Archivio di Stato, Diplomatico; B. A., cod. 1390, f. 6; Empoli, 391, n° 30.

8. 1217 18 Octobris *Iustis petentium.*

Eremus S. Mariae Morimundi ac incolae sub protectione B. Petri cum omnibus possessionibus nominatim indicatis.

Dilectis filiis Oberto priori et fratribus Eremitarum de Morimundo, Salutem etc.

Iustis petentium desideriis dignum est Nos facilem praebere assensum, et vota, quae a rationis tramite non discordant effectu prosequente complere.

Quapropter dilecti in Domino filii devotionem, quam erga B. Petrum et Nos ipsos habere noscimini, attendentes personas vestras cum omnibus bonis tam ecclesiasticis quam mundanis, quae in praesenti rationabiliter possidetis aut in futurum iustis modis, praestante Domino, poteritis adipisci, sub B. Petri et nostra, felicitis recordationis Innocentii Papae praedecessoris nostri vestigiis inhaerentes, protectione suscipimus. Specialiter autem possessiones, quas nobilis mulier Italia et filii eius eidem eremo in eleemosynam concesserunt: clausuram iuxta Pontem Novellum et ecclesiam S. Luciae cum tota Valle Munda et aliis possessionibus, quas habetis in Monte Equi et in faucibus eius, sicut eas iuste et pacifice possidetis, vobis et per vos domui vestrae auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Laterani XV Kalendas Novembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Gandolphus, p. 9.

9. 1220 28 Aprilis *Cum a Nobis petitur.*

Eadem constitutio ut sub die 27 Septembris 1216 sed concessa: Dilectis fratribus eremi de Valle Rosiae, Vulterrae dioecesis, excepto: ad exemplar fel. rec. Inn. PP. praedec. nostri.

Datum Viterbii III Kalendas Maii, Pontificatus nostri anno quarto.

Schier, f. 5v.

GREGORIUS IX (20 Martii 1227 - 22 Augusti 1241)

10. 1227 8 Junii (Omissis titulo textuque).

Decisio curilis in causa vertente inter priores S. Martini et S. Vigilií Senenses ac priorem et capitulum S. Leonardi de Sylva de Lacu.

Datum Anagninae VI Idus Junii, Pontificatus nostri anno primo.

Gandolphus, p. 9.

11. 1227 26 Novembris *Sacrosancta Romana Ecclesia.*

Ecclesia S. Blasii de Brictinis sub protectione B. Petri cum suis pertinentiis et omnibus bonis praesentibus et futuris.

Dilectis filiis Priori et Fratribus Ecclesiae Eremi de Brictinis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

Sacrosancta Romana Ecclesia devotos et humiles filios ex assuetae pietatis officio propensius diligere consuevit, et ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tanquam pia mater suae protectionis munimine confovere.

Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras et locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis, quae in praesentiarum rationabiliter possidetis aut in futurum honestis modis (dante Domino) poterit adipisci, sub Beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem ecclesiam S. Blasii de Brictinis cum pertinentiis suis, possessiones et alia bona vestra sicut ea omnia iuste ac

pacifice possidetis, vobis et per vos eidem ecclesiae vestrae auctoritate apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae protectionis et confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani VI Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Archivum Generale Ord. Er. S. Aug., Romae, codex Hh 2, 1; Empoli 122; Torelli IV, 280; Auvray 22186; Potthast 26186; Schier, f. 7; Colinas, 31.

12. 1228 3 Februarii *Cum a Nobis petitur.*

Confirmatio sub protectione B. Petri suscipiendi nemus et eremum Sylvae Lacus, Senensis Diocesis.

Dilectis filiis priori et fratribus eremi, sitae in Sylva de Lacu, Salutem etc.

Cum a Nobis petitur quod iustum est et honestum tam vigor aequitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras et locum, in quo divino etis obsequio mancipati, cum omnibus bonis, quae in praesentiarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus; specialiter autem nemus, iura, ipsam eremum, possessiones et alia bona vestra, sicut ea omnia iuste ac pacifice possidetis, vobis et per vos eidem eremo auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo etc.

Datum Laterani III Nonas Februarii, Pontificatus nostri anno primo.

Schier, f. 7.

13. 1228 5 Februarii *Cum ecclesiam eremi.*

Bonfilius, episcopus Senensis, ecclesiam eremi Sylvae Lacus consecrans solitam indulgentiam in die dedicationis ac eius anniversario tam pro subditis quam pro extraneis publicare potest.

Venerabili Fratri (Bonfilio) Episcopo Senensi, Salutem et Apostolicam benedictionem.

Cum ecclesiam eremi sitae in Sylva de Lacu dedicare disponas, praesentium tibi auctoritate concedimus ut indulgentiam, quam de more facturus es eis, qui in diem Dedicationis et anniversario ipsius ecclesiae vel in competentem terminum, quem duxeris praefigendum, personaliter cum debita devotione ad ipsam accesserit extendas non solum ad eos, qui tibi sunt lege dioecesana subiecti, sed etiam ad quoslibet alios illuc personaliter accessuros.

Datum Laterani Nonas Februarii Pontificatus nostri anno primo.

Torelli IV, 293; Potthast 8123a; Schier, f. 7v.

14. 1228 7 Martii *Conquesti sunt.*

Archidiaconus ecclesiae Aretinae in causa vertente inter Eremitas Ordinis S. Augustini et quosdam laicos circa quasdam possessiones sententiam ferre debet.

Dilecto filio archidiacono Aretino, Salutem etc.

Conquesti sunt Nobis prior et fratres heremitarum de Rosia, Ordinis S. Augustini, quod de Radicundula, de Radi de Montanea, de Mantiano et de Sancto Quirico de Toni universitates hominum. Rusticucius de Rosia, Mercatante et Brachius, filii quondam Baldizoni de Monte Chiani, fratres laici Volterranae et Senensis dioecesis super terris, domibus, vineis, oliveriis, possessionibus et rebus aliis iniuriuntur eisdem. Ideoque discretionis tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus, patribus convocatis, audias causam et, appellatione remota, debito fine decidas, faciens quod decreveris per censuram ecclesiasticam firmiter observare, proviso ne in universitates praedictas excommunicationis vel interdicti sententias proferas, nisi a Nobis super hoc mandatum receperis specialem. Testes

autem qui fuerint nominati, si de gratia, odio vel amore subtraxerint, censura simili appellatione cessante compellas verum testimonium perhibere.

Datum apud Urbem Veterem Nonis Martii, Pontificatus nostri anno primo.

Archivio di Stato Siena, Diplomatico S. Agostino.

15. 1228 8 Decembris *Cum olim sicut intelleximus.*

Confirmatio electionis Regulae S. Augustini, quae est approbata et absolutio ab observantia Ordinis huic praecedentis.

Dilectis filiis Fratribus Eremitarum de Brictinis Fanensis Diocesis et aliis Fratribus Eremitarum ipsi subiectis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

Cum olim, sicut intelleximus, motu proprio quendam novum Ordinem inveneritis et ad ipsius observantiam vos duxeritis astringendos, quia tandem illo relicto, cum non esset de Ordinibus approbatis, Beati Augustini regulam recepistis eamque cupitis in perpetuum irrefrangibiliter observare, Nos vestris supplicationibus inclinati vos ab observantia praedicti Ordinis absolventes, a vobis perpetuis temporibus inviolabiliter observari concedimus regulam memoratam.

Nulli ergo etc.

Datum Perusii VI Idus Decembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Hh. 2, 1; Empoli, 123; Torelli IV, 295; Potthast 8288; Schier, f. 7v; Colinas, 32.

16. 1231 3 Januarii *Dilecti filii de Monte Speculo et de Sylva Lacus.*

Priores dictorum locorum regulam approbatam petunt; episcopus Senensis de consilio virorum prudentum eis unam ex approbatis concedat et fratres sententiis canonicis adstrictis absolvere potest.

Venerabili fratri Episcopo Senensi, Salutem et Apostolicam benedictionem.

§ 1. Dilecti filii de Montespeculo et de Sylva Lacus fratrum

eremitarum priores Nobis humiliter supplicarunt, ut cum tam ipsi quam fratres in eisdem locis et aliis tuae dioecesis eremiticam vitam ducentes in ingressu locorum ipsorum abrenuntient propriis, continentiam voveant, promittant oboedientiam et sub regulari habitu perpetuo se victuros, quia non habent Regulam specialem secundum quam tam in divinis officiis quam in aliis vivere debeant seu delinquentium corrigantur excessus vel alias cum expedit ipsorum valeat provideri saluti, eis super iis, ne tanquam acephali promissionis factae inveniantur temerarii transgressores, providere misericorditer dignemur.

§ 2. Nos igitur supplicationes eorum dignas favore benevolo reputantes, fraternitati tuae, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus de ipsorum salute prout tua noscitur specialiter interesse sollicitus, habito religiosorum et aliorum virorum prudentum consilio huiusmodi fratribus in tua dioecesi commorantibus unam de Regulis approbatis, quam ipsis secundum Deum magis videris expedire concedas ac in locis eorundem fratrum officium visitationis impendas, corrigas et reformes ibidem, quae secundum Regulam quam eis concesseris correctionis et reformationis officio noveris indigere, facturus quae statueris ab omnibus inviolabiliter observari, contradictores per censuram ecclesiasticam (appellatione postposita) compescendo.

§ 3. Illis quoque de praedictis fratribus qui pro violenta manuum iniectione in canonem inciderint sententiae promulgatae iuxta formam Ecclesiae beneficium absolutionis impendas, cum eisdem etiam delinquentibus, quoties opus fuerit, provide dispensabis, prout secundum Deum videris dispensandum, nisi tam iniectorum manuum quam eorum qui gratia dispensationis eguerint adeo fuerit enormis excessus, quod merito sit ad Sedem Apostolicam recurrendum.

Datum Laterani III Nonas Januarii Pontificatus nostri anno quarto.

Hh 2, 2; Empoli, p. 125; Potthast 8646; Schier, f. 8.

17. 1232 5 Decembris *Dilecti filii fratres.*

Eremitae Turris Palmarum a Regula S. Augustini absolvuntur et confirmatio electionis Regulae S. Guillelmi.

Venerabili fratri. episcopo Firmano, Salutem etc.

Dilecti filii fratres eremi Turris Palmarum Nobis humiliter supplicarunt ut, licet iidem dudum ibidem sub B. Augustini Regula disposuerunt Domino famulari, quia tamen ad frugem arctioris vitae desiderant se transferre, eis ad B. Willelmi Regulam transferendi, quae arctior esse dignoscitur, licentiam concedere dignaremur.

Nos igitur de discretione tua plenam fiduciam obtinentes dictum negotium tibi, qui cum de loco diocoesanus existas, de ipsius circumstantiis intelligere poteris plenius veritatem, duximus committendum. Fraternitate tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus super huius statuas auctoritate nostra quod saluti eorum videris expedire.

Datum Anagniae Nonis Decembris, Pontificatus nostri anno sexto.

Reg. Vat. 16, f. 58 (191).

18. 1233 17 Februarii Sua Nobis.

Praepositus Plebis Casole et archipresbyter Plebis Menzano in causa vertente inter eremitas Montis Speculi et quosdam laicos circa quandam summam pecuniae ac possessiones sententiam ferre debent.

Dilectis filiis praeposito Casulensi et archipresbytero de Menzano, Volterranae dioecesis, Salutem etc.

Sua Nobis dilecti filii prior et fratres eremi de Monte Speculo conquestionem monstrarunt, quod Jacobus filius quondam Bartholomaei Ranaldini et quidam alii Grossetanae et Senensis civitatum et dioecesium quandam summam pecuniae, terras, silvas et res alias ad ipsos de iure spectantes contra iustitiam detinent et eis ad vim (?) contradicunt. Ideoque discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus patribus convocatis audiatis causam et, appellatione remota, fine debito terminetis, facientes quod decreveritis per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio vel amore subtraxerint, censura simili, appellatione cessante, cogatis veritatis testimonium perhibere.

Datum Anagniae XIII Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

Archivio di Stato Siena, Diplomatico S. Salvatore di Lecceto.

19. 1235 13 Martii

Quae omnium Conditoris.

Confirmantur Constitutiones Bricinorum circa ieiunium, gubernium, paupertatem in vestimentis et possessionibus, hospites ad mensam.

Dilectis filiis Priori et Fratribus Eremitarum de Bricinis Fanensis Dioecesis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

§ 1. Quae omnium Conditoris honorem et profectum continent animarum amore praecipuo diligentes, eo quod quidquid in desiderio praeter illa geritur apud Dei sapientiam pro nihilo reputetur, dignum fore providimus, ut in iis, quae intuitu salutis aeternae cupitis, Nos favorabiles ad Redemptoris gloriam habeatis.

§ 2. Sane praesentata Nobis vestra petitio continebat, quod vos vitia carnis cupientes extinguere, ut succedente virtutum gratia possitis perennis vitae bravium obtinere, deliberatione provida statuistis, ut semper in communi refectorio comedentes, a festo Exaltationis Sanctae Crucis usque ad festum Resurrectionis Dominicae, praeterquam in diebus Dominicis (exceptis positis minutis in necessitate fratribus) ieiunetis; bis in die reliquo tempore comesturi, praeterquam in quarta et sexta feria ac temporibus aliis ab Ecclesia constitutis, nisi prior, qui pro tempore fuerit, aliter cum fratribus duxerit dispensandum.

§ 3. Debiles quoque ac iter agentes ad observantiam dicti ieiunii minime teneantur, praeterquam in sexta feria Quadragesimae S. Martini et temporibus aliis per Ecclesiam constitutis.

§ 4. Insuper fratres, quorum unusquisque cultellum habeat non acutum, ab esu carnum et condimento sanguinis (*melius sagiminis*), praeter infirmos, penitus abstinebunt.

§ 5. Caseum et ova tribus diebus in hebdomada comesturi, exceptis Quadragesima Sancti Martini ac Septuagesima et solemnibus ieiuniis per Ecclesiam constitutis, in quibus nec iter agentes caseum et ova comedant, licet illis vescendi singulis aliis temporibus liberam habeant facultatem.

§ 6. Statuistis praeterea ut a vobis annis singulis celebretur Capitulum generale, in quo diffinitores a Priore et visitoribus eligantur. Ipsi vero diffinitores cum visitoribus anni praeteriti, corrigendi et reformandi tam in capite quam in membris, quae correctionis et reformationis officio noverint indigere, liberam habeant potestatem.

§ 7. Item quod visitatores etiam ordinentur, qui omnia loca fratrum visitent, corrigant et reformat, prout secundum Deum et Beati Augustini Regulam, secundum quam statuistis Domino in perpetuum famulari, viderint expedire.

§ 8. Ceterum humiliter attendentes quod Regnum Dei non in pretiosa veste consistit et quod induit paupertatis habitum Conditor singulorum, laudabiliter statuistis, ut fratres vestri Ordinis de colore seu valore vestium minime contententes semper in eis vilitatem observent, et quattuor tunicis, una cuculla et duobus scapulariis sint contenti; item quilibet frater cingatur desuper ampla corrigia non consuta et illa contentus existat; item quod non utantur lineis indumentis, nec extra eremum possessiones, praeter hortum et silvam, habere praesumant. Super habendis caligiis, calceis et similibus prior secundum suum arbitrium potestatem habeat disponendi.

§ 9. Item quod nullus in mensa fratrum recipiatur, nisi religiosus extiterit vel constitutus in aliqua praelatura. Quare Nobis humiliter supplicastis, ut statutum huiusmodi apostolico dignaremur munimine roborare.

§ 10. Nos igitur vestris iustis precibus inclinati statutum ipsum auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus, iure dioecesanorum episcoporum in omnibus semper salvo.

§ 11. Nulli ergo etc.

Datum Perusii III Idus Martii, Pontificatus nostri anno octavo.

Hh 2, 3; Empoli 123-25; Torelli IV, 327-28; Billi, p. 31; Potthast 9856; Schier, f. 8v.

20. 1236 5 Maii

Ad veneranda B. Mariae Virginis merita.

Indulgentia 100 dierum visitantibus ecclesiam B. Mariae Virginis de Monte Rozanese Viterbiensis dioecesis in anniversario consecrationis ipsius.

Dilectis filiis priori et fratribus ecclesiae S. Mariae de Monte Rozanese Viterbiensis dioecesis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

Ad veneranda Beatae Mariae Virginis merita gloriosa fideles Christi eo libentius invitamus, quo id ad eorum salutem novimus specialiter pertinere. Hinc est, quod Nos ecclesiam vestram de Monte

Rozanese facientes in honore ipsius Virginis consecrari, omnibus vere poenitentibus et confessis qui ad eandem ecclesiam cum devotione accesserint veneraturi ibidem Virginis merita et devote illius suffragia petitura in anniversario consecrationis ipsius die, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi centum dies de iniuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Viterbii III Nonas Maii Pontificatus nostri anno decimo.

AA II (1925), 227, nota 1; Schier, f. 9.

21. 1236 1 Junii Iustus petentium.

Constitutio eiusdem tenoris 18 Octobris 1217 eremo Morimundi.

Dilectis filiis priori et fratribus S. Mariae de Morimundo, Callensis Dioecesis, Salutem etc.

Datum Interamni Kal. Iunii, Pontificatus nostri anno decimo.

Gandolphus, p. 9.

22. 1240 24 Martii Dudum apparuit.

Ad solvendam contropersiam eum Fratribus Minoribus in Marchia Anconitana Janbonitae et alii eremitae debent constitutionem in favore OFM observare circa habitum; debent portare habitum ita longum ut calceamenta videri possunt, sit coloris nigri cum manicis largis ac protensis, desuper perampla corrigia et in manu baculum quinque palmorum.

Venerabilis fratribus Episcopis per Anconitanam Marchiam constitutis. Salutem etc.

§ 1. Dudum apparuit in partibus Lombardiae religio, cuius professores vocati Eremitae Fratris Joannis Boni Ordinis S. Augustini, nunc succincti tunicas cum corrigiis baculos gestantes in manibus, nunc vero dimissis baculis incedebant pecuniam pro eleemosynis aliisque subsidiis deposcentes, et adeo variantes Ordinis sui substantiam, ut dilectis filiis Fratribus Minoribus uniformes in derogationem

multiplicem ipsorum Ordinis crederentur, eisdem propter hoc minorem apud fideles sentientibus in suis oportunitatibus charitatem.

§ 2. Sane cum per venerabilem fratrem nostrum Ostiensem episcopum et bonae memoriae T(homam) tituli S. Sabinae presbyterum Cardinalem, tunc in partibus illis legatione fungentem, huiusmodi praesumptio ad nostram audientiam pervenisset, Nos, ne identitas vestium in Ordinibus ipsis confusionem pareret et inde scandala graviora consurgerent, ad utrorumque quietem providimus statuendum, ut Prior et universi ac singuli fratres praedicti Ordinis S. Augustini in exterioribus vestimentis, quae nigri vel albi debebant esse coloris, quorum altero, videlicet nigro iam electo ab eis ipsos volumus manere contentos : largas et protensas manicas quasi ad instar cucullarum et desuper ipsa ferant peramplas corrigias et patenter omnibus apparentes, ita quod omnes cincti deforis eas vestibus nequaquam contegant, et portantes in manibus baculos quinque palmorum grandium, ac expresse in eleemosynarum petitione cuius sint Ordinis declarantes, adeo suarum vestium longitudinem temperent, quod a quibusque ipsorum calceamenta libere videantur, ut sic habitus confusione semota et sublata materia scandali a praedictorum Ordinum fratribus possit virtutum Domino liberius et gratius deserviri.

§ 3. Verum cum quidam Eremitae praefati Ordinis S. Augustini ac alii religiosi supradicti eremitis conformes habitu in eadem Marchia constituti formam praedictae identitatis prohibitam gestare dicantur in eorundem Fratrum Minorum infamiam et scandalum plurimorum, Fraternitatibus vestris mandamus, ut universis et singulis eremitarum et religiosorum praedictorum districtius iniungatis, ut circa praemissa memoratae provisionis statutum inviolabiliter observantes, eum, qui veniens monitus non resipuerit, excommunicandum ab eis, donec redeat ad mandatum, a suo consortio excludere, non postponant ¹⁾.

§ 4. Caeterum quia pietas persuadet, ut ipsi ex obedientiae studio premium honoris et gratiae consequantur, eos praedictam provisionem laudabiliter observare studentes, curetis benigno favore prosequi et tanquam catholicos Ecclesiae filios faciatis ab aliis confoveri.

¹⁾ *Torelli*: ... singulis eremitarum ac religiosorum praedictorum districtius iniungatis ut circa praemissa, memoratae provisionis statutum inviolabiliter observantes, eum, qui monitus non resipuerit, donec redeat ad mandatum, a suo consortio excludere non postponant

§ 5. Si vero voluntatis arbitrium praeferendo iudicio contravenire praesumpserint in eos excommunicationis sententiam promulgetis, quam per vestras civitates et dioeceses publicari solemniter, et eosdem tanquam excommunicatos usque ad satisfactionem condignam arctius evitari ab omnibus faciatis.

Datum Laterani nono Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno decimoquarto

Empoli, 126; Torelli IV, 332 et 349; Auvray 5122; Potthast 10860 et (8504 cum data errata, sc. 1230); Colinas, 33 (cum data errata 1236).

23. 1240 18 Julii

Apparente dudum in.

Eiusdem tenoris ac Dudum apparuit cum adnotatione episcopi in exsequendo mandato negligentes esse et ergo iterum excitari ad oboedientiam.

Apparente dudum in partibus Lombardiae etc. (usque ad § 5 inclusive, ut supra, deinde :).

§ 6. Sed vos, ut accepimus circa mandatum nostrum tepidi et remissi occasione cuiusdam appellationis, quam ad Nos super his interposuisse dicuntur illud exequi et contra provisionis nostrae contemptores procedere, de quo miramur plurimum, ommistis. Licet igitur contra vestram in hac parte desidiam non immerito moveri possemus, adhuc tamen obedientiam vestram experiri volentes, universitati vestrae per iterata scripta districtius praecipientes mandamus, quatenus ad executionem praedicti mandati sub praefatae appellationis et contradictionis obtenu ac more dispendio, singuli in vestris civitatibus et dioecesibus procedatis ita, quod ulterius de negligentia redargui non possitis.

Datum Laterani XV Kalendas Augusti Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Torelli IV, 352; Auvray 5260; Potthast 10917.

24. 1240 18 Augusti

Dudum apparuit.

Idem ac prima bulla eiusdem initii usque ad § 3 inclusive. Deinde exitus audientiae P. Generalis Andreae narratur et indicitur ut exsequantur mandata iam recepta excepto eo in quo Briclinis inhi-

*betur cinturam. Debent portare discincte habitum
Eremitis Fratris Johannis Boni praescriptum, grisei
coloris.*

Venerabilis Fratribus Episcopis per Anconitanam Marchiam constitutis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

§ 1. Dudum apparuit *ut supra usque ad § 3 inclusive.*

§ 4. Si vero voluntatis arbitrium praeferendo iudicio rationis contravenire praesumerent, in eos excommunicationis sententiam proferetis, ipsam per vestras civitates et dioeceses publicari solemniter et eosdem tamquam excommunicatos usque ad satisfactionem condignam appellatione remota arctius evitari ab omnibus facientes. Sed vobis, ut accepimus, circa mandati nostri executionem tepidis existentibus et remissis contra nostrae provisionis contemptores occasione cuiusdam appellationis, quam ad Nos super his interposuisse dicuntur minime procedendo, Frater Andreas Generalis Prior maioris partis Eremitarum Marchiae cum quibusdam fratribus suis in nostra praesentia constitutus, se admitti ad prosecutionem appellationis iam dictae cum instantia postulavit. Nos autem frivolam reputantes eandem, ipsum super hoc, sicut nec debuimus, non duximus audiendum. Caeterum dicti Prior et fratres pro se et eremitis praedictis Nobis humiliter supplicarunt, ut eis cucullas portare discinctas concedere curaremus, mandatum nostrum de cucullis nigri coloris ferendis misericorditer relaxantes, eo quod talis usus cucullarum ad distinctionem praedictorum habituum satis sufficere videretur.

§ 5. Nos autem in hac parte supplicationibus duximus annuendum. Quare vobis per Apostolica scripta firmiter praecipimus et mandamus, quatenus praedictos eremitas cucullas de caetero, ut dictum est, gestare discinctas singuli vestrum per suas civitates et dioeceses, sub cuiuscumque appellationis et contradictionis obtentu, post terminum, quem Venerabilis Frater noster N. Firmanus episcopus et dilectus filius Abbas Clarevallis de Chiento Cisterciensis Ordinis, Camerinensis dioecesis, quibus super hoc scripta nostra dirigimus, eis duxerint praefigendum, per censuras ecclesiasticas compellatis. Non obstante statuto de ferendis corrigiis super cucullis ab eis edito et per Nos, ut dicitur, confirmato. In aliis vero eremitis et religiosis superius nominatis, qui se ad portandum cucullas, similiter discinctas, adstringere noluerint, faciatis statutum iuxta traditam vobis formam inviolabiliter observari.

Datum apud Cryptam Ferratam XV Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno decimoquarto.

Torelli IV, 353; Auvray 5277; Potthast 10932.

25. 1240 21 Augusti *Cum venerabilibus fratribus.*

Episcopus Firmanus et Abbas Claravallensis curare debent ut Eremitae Fratris Andreae ante diem ab eis stabiliendum cucullas distinctas portent.

Venerabili Fratri N. Episcopo Firmano et dilecto filio Abbati Clarevallensis de Chiento Cisterciensis Ordinis, Camerinensis dioecesis, Salutem et Apostolicam benedictionem.

Cum venerabilibus Fratribus nostris, universis episcopis de Anconitana Marchia dederimus in praeceptis, ut singuli per suas civitates et dioeceses Fratrem Andream Priorem et eremitas eiusdem provinciae sibi subiectos, post terminum quem vos ei duxeritis praefigendum, sub cuiusvis appellationis et contradictionis obtentu, per censuras ecclesiasticas cucullas distinctas gestare compellant, mandamus, quatenus eremitis praedictis ad hoc faciendum competentem auctoritate nostra terminum [imponatis].

Datum apud Cryptam Ferratam XII Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno decimoquarto.

Torelli IV, 355; Auvray 5278; Potthast 10933.

26. 1240 24 Augusti *Licet vobis dederimus.*

Ad gestandas cucullas distinctas debent ut terminum praefigere: ante proximum festum Nativitatis Domini.

Venerabili Fratri N. Episcopo Firmano etc. *ut supra.*

Licet vobis dederimus in mandatis ut Fratri Andreae Priori et eremitis Anconitanae Marchiae sibi subiectis ad gestandum cucullas distinctas praefigeretis terminum competentem; nolentes tamen, ut negotium huiusmodi diutius retardetur, districte vobis per iterata scripta mandamus, quatenus Priori et eremitis praedictis ad id faciendum proximum Festum Nativitatis Dominicae auctoritate nostra terminum praefigatis.

Datum apud Cryptam Ferratam X Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno decimoquarto.

Torelli IV, 355.

INNOCENTIUS IV (25 Junii 1243 - 7 Decembris 1254)

27. 1243 24 Septembris *Vota devotorum.*

Fratres sacerdotes Brictinorum de consensu rectorum parochialium et diocoesanorum confessiones fidelium audire et praedicare possunt. Necnon intra tres menses post obitum Prioris (Generalis) a visitoribus anni illius ac prioribus locorum in capitulo convocatis successor eligitur.

Dilectis priori et fratribus de Brictinis, Fanensis dioecesis.

§ 1. Vota devotorum Ecclesiae, quae fructum salutis aeternae continere perspicimus, quo potiora sunt omnibus, libenter ad effectus deduci gratiam procuramus.

Hinc est quod Nos vestris piis desideriis annuentes ut de licentia et assensu diocoesanorum ac rectorum parochialium ecclesiarum fratres sacerdotes Ordinis vestri recurrentium ad ipsos confessiones audire ac eis paenitentiam iniungere salutarem necnon ut illi ex eisdem, quibus virtutum Dominus contulit scientiam praedicationis et gratiam, possint populis proponere verbum Dei vobis auctoritate praesentium concedimus facultatem.

§ 2. Caeterum, quia per Nos providi cupitis quod vestra pia Religio digna spiritualibus proficere incrementis sibi pro tempore oportune commodum provisionis acceleret et diutina dispendia vacationis ignoret, statuimus, ut obeunte te, fili prior, vel tuorum quolibet successorum, visitatores qui a Priore ac diffinitoribus vestri Ordinis annuatim in generali capitulo statuuntur, convocatis universis et singulis prioribus locorum ad heremum vestram spectantium, ab eis per electionem canonicam et concordem de priore faciant providi, ita ut ultra tres menses heremus ipsa priore non vacet. Ad quod si forte iustum impedimentum in causa non fuit, dicti priores et fratres ab eisdem visitoribus per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellantur.

Nulli ergo etc.

Datum Anagninae VIII Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno primo.

Berger 128; Arch. Vat. Reg. Vat. 21, f. 21 (128).

28. 1243 1 Octobris *Quoties a nobis petitur.*

Confirmatio protectionis B. Petri ac electionis Regulæ B. Augustini necnon descriptio accuratior paupertatis, valoris professionis ac potestatis ordinarii loci in Bricinos. De taxis, de electione prioris ac de iure sepeliendi fideles. Bulla in forma Mare Magnum.

Dilectis filiis Priori Eremitæ S. Blasii de Bricinis eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

§ 1. Quoties a Nobis petitur quod religioni et honestati convenire dignoscitur, animo Nos decet libenti concedere ac petentium desideriis congruum suffragium impartiri. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et eremum vestram S. Blasii de Bricinis Fanensis dioecesis, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus et praesentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuantes, ut Ordo, qui secundum Deum et B. Augustini Regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

§ 2. Praeterea quoscumque hortos et quascumque sylvas eadem eremus iuste et canonice in praesentiarum possidet et in futurum concessione Pontificum, largitione Regum et Principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis praestante Domino poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo praefata eremus sita est cum horto et sylva et circumadiacentibus et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis.

§ 3. Liceat quoque vobis clericos et laicos, liberos et absolutos, e saeculo fugientes ad conversionem recipere et absque contradictione aliqua retinere.

§ 4. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in eremo vestra professionem fas sit sine prioris sui licentia, nisi arctioris religionis obtentu de eodem loco divedere; discendentem

vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere.

§ 5. Cum autem generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis clausis ianuis, interdictis et excommunicatis exclusis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto.

§ 6. Chrisma vero, Oleum Sanctum, Consecrationes altarium seu basilicarum, Ordinationes clericorum, qui ad Ordines fuerint promovendi, a dioecesano suscipient episcopo, si quidem catholicus fuerit et gratiam et communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerit et ea omnia vobis voluerit sine pravitae aliqua exhibere. Ad haec novas et indebitas exactiones ab archiepiscopo, episcopis, archidiaconis seu decanis aliisque omnibus ecclesiasticis saecularibusve personis a vobis omnino fieri prohibemus.

§ 7. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepelli deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint aut publice usuarii, nullus obsistat, salva tamen iustitia illarum ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur.

§ 8. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia proponatur, in quem fratres communi consensu vel fratrum maior pars consilii sanioris secundum Deum et B. Augustini Regulam providerint eligendum.

§ 9. Paci quoque et tranquillitati vestrae paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate Apostolica prohibemus, ne infra clausuras eremi vestrae nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere vel interficere seu violentiam audeat exercere.

§ 10. Praeterea omnes libertates et immunitates a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus eremo vestrae concessas, necnon libertates et exemptiones saecularium exactionum a regibus et principibus vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti privilegio communimus.

§ 11. Decernimus ergo, ut nulli omnino liceat praefatam eremum temere perturbare aut eius hortos et sylvas auferre vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione

concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate et dioecesani episcopi canonica iustitia.

§ 12. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a Sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego Innocentius Catholicae Eccl. Episcopus

Ego Joannes tit. S. Praxedis Presb. Card.

Ego Stephanus S. M. Transt. tit. S. Call. P. Card.

Ego Rainaldus Ost. et Vellitr. Episcopus

Ego fr. Iacobus Praenestinus episc.

Ego Aegidius SS. Cosmae et Dam. Diac. C.

Ego Oddo S. Nic. in Carcere Diac. C.

Ego Richardus S. Angeli Diac. C.

Data Anagninae per manum Fratris Iacobi de Ord. Praed. S. Rom. Eccl. Vice-cancellarii Kal. Octobris, indictione II, Incarn. Dominicae anno 1243, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae IV, Anno primo.

Hh 2, 5; Torelli IV, 365-67; Berger 141; Schier, f. 9v-10v.

29. 1243 20 Novembris *Quia confusio habitus.*

Generali ministro et fratribus Ordinis Minorum indulgetur, ut nemo habitum ipsius Ordinis vel ei consimilem, qui non eiusdem Ordinis sit alumnus, deferre possit et contrafacientes ad deponendum ipsum habitum a praelatis Ecclesiae compelli debent.

Datum Laterani XII Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Pothast 11178 (cf. etiam 11184, 11405, 11407). Idem Praedicatoribus Potthast 10804; L. Wadding OFM, *Annales Minorum*, vol. 3, Quaracchi-Firenze 1931, p. 467.

30. 1243 15 Decembris *Pium est.*

Eremus S. Mariae de Lupocavo recipit ecclesiam S. Quirici de Populonia, Massanae dioecesis, ad domum suam transferendam.

Archiepiscopo Pisano etc.

Pium est et etiam laude dignum, ut viros religiosos, qui relictis omnibus serviunt soli Deo, dignis attollamus favoribus et foveamus consiliis opportunis, ut nostri suffulti subsidio possint liberius Domino famulari.

Cum igitur dilecti filii prior et fratres heremi S. Mariae de Lupocavo, Lucanensis dioecesis, Nobis exponere curaverint Religioni sit eidem heremus minus apta, propter quod cupiunt ad locum alium se transferre, in quo quietius et liberius possint impendere Domino famulatum, Nobis humiliter supplicaverunt, ut monasterium S. Quirici de Popolonia, Massanensis dioecesis, quod Ecclesiae Romanae iuris et proprietatis existens, inhabitatum a tempore suae foundationis extitit heremitis, quodque etiam ad tam miserabilem statum dicitur devenisse, quod non nisi solus abbas remanserat in eodem, eis de benignitate Sedis Apostolicae concedere curaremus, ut in ipso divinis vacare laudibus et sacrificium gratum reddere Domino possint. De tua igitur circumspectione plenam in Domino fiduciam obtinentes mandamus quatenus, inquisita super praemissis plenius utilitate, si rem inveneris ita esse, concedas eidem priori et fratribus ac per ipsos eorum Ordini perpetuis temporibus supradictum monasterium vice nostra, proviso sollicitè quod praedicto abbati de bonis eiusdem monasterii, quoad vixit, necessaria prout eum decuit congrue ministrarentur.

Datum Laterani XVIII Kal. Januarii Pontificatus nostri anno primo.

Berger, 326; Reg. Vat. 21, f. 54 (324).

31. 1243 16 Decembris *Pium est.*

Richardus Diaconus Cardinalis pauperibus fratribus eremi SS. Trinitatis de Centumcellis, si convenit, ecclesiam S. Severae penitus derelictam concedere potest.

Richardo S. Mariae in Cosmedin Diacono Cardinali,
Apostolicae Sedis Legato.

Pium est et etiam laude dignum, ut viros religiosos, qui relictis omnibus serviunt soli Deo, dignis attollamus favoribus et foveamus consiliis opportunis, ut nostri suffulti subsidio possint liberius Domino famulari.

Cum igitur sicut dilecti filii prior et fratres heremi S. Trinitatis de Centumcellis Nobis exponere curaverint eorum facultates adeo sint tenues et exiles, quod ipsi, relicto sanctae contemplationis otio, coguntur necessaria mendicare. Nobis humiliter supplicaverunt, ut quietius et liberius possint impendere Domino famulatum, ecclesiam S. Severae penitus derelictam, quae iuris et proprietatis Ecclesiae Romanae existit, eis de benignitate Sedis Apostolicae concedere curaremus. De tua igitur circumspectione plenam in Domino fiduciam obtinentes mandamus quatenus, inquisita super praemissis plenius utilitati, si rem inveneris ita esse, concedas eisdem priori et fratribus ac per ipsos eorum Ordini in perpetuum supradictam ecclesiam. Si expedire videris vice nostra contradicere etc.

Datum Laterani XVII Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno primo.

Berger 325; Reg. Vat. 21, f. 54 (323).

32. 1243 16 Decembris Incumbit Nobis.

Eremitae, exceptis fratribus S. Guilielmi, in Tuscia Regulam et Ordinem B. Augustini assumant; Card. Richardus ut corrector eorum deputatur.

Dilectis filiis universis Eremitis, exceptis Fratribus S. Guilielmi, per Tusciam constitutis, Salutem etc.

Incumbit Nobis ex officii debito pastoralis et plantare sacram Religionem et fovere plantatam et, quantum in Nobis est, universos et singulos in pio proposito confirmare, ne si favore fuerint Apostolico destituti non proficiant in incepto, sed deficiant potius vel tepescant.

Cum enim per dilectos filios fratres S(tephanum), H(ugonem), G(uidonem) et P(etrum) eremitas propositum vestrum fuisset Nobis expositum diligenter; Nos nolentes vos sine pastore sicut oves errantes post gregum vestigia evagari universitati vestrae per Aposto-

lica scripta mandamus, quatenus in unum vos regulare propositum conformantes, Regulam Beati Augustini et Ordinem assumatis ac secundum eum profiteamini de caetero vos victuros : salvis observantiis seu constitutionibus faciendis a vobis, dummodo eiusdem Ordinis non obvient institutis. Provisuri vobis nihilominus de Priore (Generali) idoneo per electionem canonicam, cui praestetis oboedientiam et reverentiam debitam impendatis. Si vero super praemissis aliquid difficultatis emergerit ad dilectum filium nostrum Richardum Sancti Angeli Diaconum Cardinalem, quem vobis correctorem ac provisorem deputavimus, recurratis.

Datum Laterani XVII Kalendas Januarii Pontificatus nostri anno primo.

Empoli, p. 164; Torelli IV, p. 367; Berger 335; Potthast 11199; Colinas 35.

33. 1243 16 Decembris Praesentium vobis.

Eremitis, exceptis fratribus S. Guilielmi, in Tuscia mandatur, ut in termino a Card. Ricchardo stabilito unum vel duos fratres ad S. Sedem pro tractanda unione mittant.

Dilectis filiis universis eremitis, exceptis fratribus S. Guilielmi, per Tusciam constitutis, Salutem etc.

Praesentium vobis auctoritate mandamus quatenus de singulis domibus vestris unum vel duos in termino quem dilectus filius noster Richardus S. Angeli Diaconus Cardinalis, quem vobis correctorem et provisorem deputavimus, duxerit praefigendum, ad Sedem Apostolicam transmittatis super reformatione Ordinis vestri nostris beneplacitis parituros.

Datum Laterani XVII Kal. Januarii Pontificatus nostri anno primo.

Torelli IV, 378; Berger 336; AA 4 (1911), 273; Colinas, 36.

34. 1244 23 Martii Vota devotorum.

Fratres sacerdotes Ordinis Eremitarum in Tuscia praedicare et confessiones fidelium ad eos advenientium, de licentia tamen dioecesanorum ac rectorum parochialium, audire possunt.

Dilectis filiis Priori et fratribus eremitis in Tuscia Ordinis
S. Augustini, Salutem etc.

*Eiusdem tenoris ut supra 24 Septembris 1243, sed solummodo
§ 1.*

Datum Laterani X Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno
primo.

*Berger 572; Schier, f. 11; Siena, Archivio di Stato, Diplomatico
S. Agostino.*

35. 1244 26 Martii

Cum vos et,

*Fratres de Murceto, qui nuper ordinem et regulam
B. Augustini assumpserunt, de observatione regu-
lae S. Benedicti absolvuntur.*

Dilectis filiis Priori et fratribus eremi S. Mariae de Mur-
ceto, Ordinis S. Augustini, Pisanae dioecesis, Salutem etc.

Cum vos et alii eremitae per Tusciam constituti de mandato
nostro nuper Ordinem et Regulam B. Augustini duxeritis assumen-
dam, eamque porpetuis temporibus servaturi, ad observationem Re-
gulae B. Benedicti, quam in heremo vestra fuisse vos professos asse-
ritis, denuntiamus vos auctoritate praesentium non teneri.

Datum Laterani VII Kal. Aprilis Pontificatus nostri anno
primo.

*Berger 578; Potthast 11308; Reg. Vat. 21, f. 93 (577); Lucca, Archi-
vio di Stato, Diplomatico.*

36. 1244 28 Martii

Cum a Nobis.

*Fratres eremitae in Tuscia ab observando ordine
S. Benedicti absolvuntur, quia Regula S. Augustini
eis concessa est.*

Dilectis filiis Prior et fratribus heremitis in Tuscia Ordinis
S. Augustini, Salutem etc.

Cum a Nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor
acquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii
nostri ad debitum perducatur effectum.

Exhibita siquidem Nobis vestra petitio continebat, quod cum
Regulam B. Augustini vobis concedendam duxerimus, ut a vobis et

successoribus vestris perpetuis futuris temporibus observetur, ac per dilectum filium nostrum Richardum S. Angeli Diaconum Cardinalem a promissione, quam de observando Ordine S. Benedicti vel quocumque alio feceratis de speciali mandato nostro sitis penitus absoluti, Nos absolutionem ipsam ratam et gratam habentes, illam auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Laterani V. Kal. Aprilis Pont. nostri anno primo.

Schier, f. 11; Berger 577; Potthast 11310; Lucca, Diplomatico.

37. 1244 28 Martii

Cum per dilectum.

Eremitae in Tuscia OSA absolvuntur ab observantia Regulae S. Benedicti et cuiuslibet aliae regulae.

Dilectis filiis Priori et fratribus eremitis in Tuscia Ordinis S. Augustini, Salutem etc.

Cum per dilectum filium nostrum R(iccardum) S. Angeli diaconum cardinalem a promissione, quam de observando Ordine S. Benedicti vel quocumque alio feceratis, de speciali mandato nostro sitis penitus absoluti, Nos absolutionem ipsam ratam et gratam habentes, illam auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Datum Laterani V Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno primo.

Torelli IV, 384; Colinas 40.

38. 1244 30 Martii

Iustis petentium.

Fratres Eremitae de Centumcellis sub protectione B. Petri; donatio ecclesiae S. Severae a Card. Richardo proposita confirmatur.

Dilectis filiis Priori et fratribus eremi S. Trinitatis de Centumcellis, Salutem etc.

Iustis petentium desideriis dignum est Nos facilem praebere consensum et vota, quae a rationis tramite non discordant, effectu consequente complere.

Eapropter, dilecti filii in Domino, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu personas vestras et heremum S. Trinitatis in qua divino vacatis obsequio cum omnibus bonis tam ecclesiasticis quam mundanis, quae in praesenti rationabiliter possidetis aut in futurum iustis modis, praestante Domino, poteritis adipisci, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem ruralem ecclesiam S. Severae, quam ad Romanam Ecclesiam, ut asseratis, immediate spectantem dilectus filius noster R(ichardus) S. Mariae in Cosmedin Diac. Card. de mandato nostro, considerata tenuitate facultatumstrarum, vobis contulit intuitu pietatis, prout in eisdem Cardinalis litteris plenius dicere contineri, vobis et eidem eremo per vos auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo etc.

Datum Laterani III Kal. Aprilis Pont. nostri anno primo.

Berger 579; Reg. Vat. 21, f. 93 (578).

39. 1244 31 Martii

Pia desideria.

Fratres Eremitae de Tuscia Regulam S. Augustini observare tenentur et divinum officium secundum consuetudinem Ecclesiae Romanae recitare possunt.

Dilectis filiis Priori et fratribus eremitis in Tuscia Ordinis S. Augustini, Salutem etc.

Pia desideria devotorum eo debemus benigno favore prosequi, quo in ipsis Dei gloria et animarum salus noscitur contineri. Cum igitur perennis obtentu praemii sub Beati Augustini Regula Conditori omnium humiliter famulari et divinum officium secundum Ecclesiae Romanae consuetudinem elegeritis celebrare, Nos vestris precibus favorabiliter annuentes dictam Regulam auctoritate Apostolica devotioni vestrae duximus concedendam. Statuentes, ut vos et successores vestri perpetuis futuris temporibus observetis eandem et officium ipsum secundum praefatam consuetudinem celebretis.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Laterani II Kal. Aprilis Pont. nostri anno primo.

Hh 2, 4; Empoli, p. 165; Torelli IV, p. 385; Potthast 11315; Schier, f. 11v. Simile privilegium. Datum Laterani VIII Kal. Aprilis (25 Martii) Schier, f. 11.

40. 1244 11 Aprilis

Sacrosancta Romana Ecclesia.

Eremus S. Mathaei de Montisci, Florentiae dioecesis sub protectione S. Sedis.

Dilectis filiis... Priori et fratribus eremi S. Matthaei de Montisci, Florentiae dioecesis, Salutem etc.

Sacrosancta Romana Ecclesia devotos et humiles filios ex assuetae pietatis officio propensius diligere consuevit, et, ne pravorum hominum molestiis agitentur eos tamquam mater suae protectionis munimine confovere.

Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras et locum, in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus bonis quae in praesentiarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis praestante Domino poterit adipisci sub B. Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem ecclesiam S. Matthaei, quam... Prior S. Stephani de Capite, Pontis Florentini, venerabilis fratris nostri Florentini episcopi, loci dioecesani necnon capituli sui accedente consensu, eremo vestrae pia et provida liberalitate donavit, sicut eam iuste ac pacifice possidetis, vobis et per vos eidem eremo auctoritate Apostolica confirmamus et praesentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Laterani III Id. Aprilis Pont. nostri anno primo.

Schier, f. 11v.